

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 14.12.2020
COM(2020) 803 final

ZPRÁVA KOMISE

EVROPSKÉMU PARLAMENTU

**o činnosti a konzultacích koordinační skupiny proti mučení uvedené v článku 31
nařízení (EU) 2019/125 o obchodování s některým zbožím, které by mohlo být použito
pro trest smrti, mučení nebo jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání**

1. Úvod

Ustanovení čl. 31 odst. 4 nařízení (EU) 2019/125 ze dne 16. ledna 2019 o obchodování s některým zbožím, které by mohlo být použito pro trest smrti, mučení nebo jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání¹ (dále jen „nařízení“), ukládá Komisi povinnost předkládat Evropskému parlamentu výroční zprávu o činnosti, šetřeních a konzultacích koordinační skupiny proti mučení. Zpráva nesmí narušovat obchodní zájmy fyzických či právnických osob.

Tato zpráva poskytuje informace o činnosti koordinační skupiny proti mučení v roce 2019.

2. Regulační rámec

Cílem nařízení je zabránit jednak trestu smrti, jednak mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání v zemích mimo EU prostřednictvím omezení obchodu s některým zbožím. Nařízení rozlišuje mezi zbožím, které:

- je ze své podstaty protiprávní a nemělo by s ním být obchodováno vůbec (příloha II), nebo
- může mít oprávněná použití, jako jsou zařízení pro vymáhání práva (příloha III) nebo zboží pro terapeutické použití (příloha IV).

Obchod s tímto zbožím podléhá určitým omezením.

Z tohoto důvodu nařízení omezuje obchod se zeměmi mimo EU. Nařízení zejména:

- i. zakazuje dovoz zboží uvedeného v příloze II, které nemá jiné praktické využití než pro účely trestu smrti nebo mučení, do EU, jeho vývoz z EU či jeho tranzit přes EU. Rovněž je zakázáno poskytování jakékoli technické pomoci v souvislosti s takovým zbožím, zejména poskytování školení ohledně toho, jak je používat. Zakazuje se rovněž reklama na takové zboží v tištěných médiích nebo na internetu nebo reklamní čas v televizi či v rádiu, jakož i vystavování nebo nabízení k prodeji na výstavách nebo veletrzích;
- ii. stanoví pro zboží uvedené v příloze III, jež by mohlo být použito pro účely trestu smrti nebo mučení, ale které může mít také jiná oprávněná použití (vymáhání práva), požadavek předchozího vývozního povolení, které se vydává případ od případu. Předchozí vývozní povolení je vyžadováno také pro poskytování technické pomoci nebo zprostředkovatelské služby v oblasti této kategorie zboží. Příloha III nezahrnuje:
a) palné zbraně, na něž se vztahuje nařízení (EU) č. 258/2012; b) zboží dvojího užití,

¹ Nařízení o obchodování s některým zbožím, které by mohlo být použito pro trest smrti, mučení nebo jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání, bylo přijato dne 30. července 2005 (nařízení (ES) č. 1236/2005). Bylo několikrát pozměněno, naposledy nařízením (EU) 2016/2134 ze dne 23. listopadu 2016, a následně kodifikováno jako nařízení (EU) 2019/125 ze dne 16. ledna 2019 (Úř. věst. L 30, 31.1.2019, s. 1).

² Nařízení (EU) č. 258/2012 ze dne 14. března 2012, kterým se provádí článek 10 protokolu Organizace spojených národů proti nedovolené výrobě střelných zbraní a jejich součástí, dílů a střeliva a obchodování s nimi, který doplňuje Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (protokol OSN o střelných zbraních), a stanoví vývozní povolení, opatření pro dovoz a tranzit palných zbraní, jejich součástí, dílů a střeliva (Úř. věst. L 94, 30.3.2012, s. 1).

- na něž se vztahuje nařízení (ES) č. 428/2009³; c) zboží, na něž se vztahují podmínky stanovené ve společném postoji 2008/944/SZBP⁴;
- iii. reguluje obchodování se zbožím – chemickými látkami nebo farmaceutickými látkami (příloha IV) –, které by mohlo být použito pro trest smrti (například výrobky, které by mohly být použity k popravě lidí injekční aplikací smrtelné dávky). Bylo zavedeno zvláštní povolení (všeobecné vývozní povolení EU) pro kontrolu vývozu těchto anestetických chemických látek a k zabránění jejich předání pro použití při popravách injekční aplikací smrtelné dávky, aniž by byl omezen obchod s těmito chemickými látkami pro lékařské, veterinární či jiné legitimní účely.

Seznamy zakázaného a kontrolovaného zboží jsou uvedeny v přílohách II, III a IV nařízení.

3. Činnost koordinační skupiny proti mučení

Koordinační skupina proti mučení byla zřízena nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2134, aby posuzovala otázky týkající se uplatňování uvedeného nařízení.

Koordinační skupina proti mučení slouží jako platforma pro výměnu informací mezi odborníky z členských států a Komisi o správních postupech a pro jejich jednání o otázkách výkladu nařízení, technických problémech týkajících se zboží uvedeného na seznamech, vývoji souvisejícím s nařízením a jakýchkoli dalších otázkách, které mohou vyvstat. Komise rovněž konzultuje koordinační skupinu proti mučení při přípravě aktů v přenesené pravomoci v souladu s interinstitucionální dohodou ze dne 13. dubna 2016 o zdokonalení tvorby právních předpisů⁵).

Koordinační skupina proti mučení uspořádala v roce 2019 dvě zasedání ve dnech 29. dubna a 17. prosince za účelem výměny informací o řadě níže shrnutých otázek týkajících se provádění nařízení.

3.1 Vývoj v souvislosti se základním aktem

Koordinační skupina proti mučení byla informována o vývoji v souvislosti se základním aktem, konkrétně o kodifikaci nařízení (ES) č. 1236/2005 v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/125 ze dne 16. ledna 2019. Původní nařízení (ES) č. 1236/2005 bylo v letech 2005 až 2018 několikrát podstatně změněno. V zájmu jasnosti a právní jistoty bylo kodifikováno. Kodifikované nařízení zrušilo nařízení (ES) č. 1236/2005 a konsolidovalo všechny jeho změny, avšak nezměnilo seznamy kontrolovaného zboží.

Komise rovněž informovala koordinační skupinu proti mučení o návrhu aktu v přenesené pravomoci, kterým se mění: i) seznam příslušných orgánů (uvedený v příloze I) a ii) seznam míst určení, na která se vztahuje všeobecné vývozní povolení Unie (příloha V) (doplnění Gambie a Madagaskaru), a tento návrh s ní následně konzultovala. Dosavadní postup byl takový, že země mimo EU je zařazena do přílohy V, pokud ratifikovala příslušnou mezinárodní dohodu se závazkem zrušit trest smrti za všechny trestné činy. V případě zemí, které nejsou členy Rady Evropy, to znamená, že daná země musela bez výhrad ratifikovat

³ Nařízení Rady (ES) č. 428/2009 ze dne 5. května 2009, kterým se zavádí režim Společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití (Úř. věst. L 134, 29.5.2009, s. 1).

⁴ Společný postoj Rady 2008/944/SZBP, kterým se stanoví společná pravidla pro kontrolu vývozu vojenských technologií a vojenského materiálu (SZBP) (2020/C 85/01) (Úř. věst. C 85, 13.3.2020, s. 1).

⁵ Úř. věst. L 123, 12.5.2016, s. 1.

Druhý opční protokol k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech ⁽⁶⁾. Gambie bez výhrad ratifikovala Druhý opční protokol k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech. Totéž platí pro Madagaskar a země, které byly na seznam zařazeny dříve v roce 2017⁷.

3.2 Obchodní informace: hlášení údajů

Komise za účelem přípravy své výroční zprávy v souladu s čl. 31 odst. 4 nařízení (EU) 2019/125 přezkoumala spolu se členy koordinační skupiny proti mučení stav obdržených a zbývajících podání od členských států EU za předchozí roky (2017 a 2018). Komise zdůraznila, že je třeba, aby všechny členské státy podávaly zprávy, a to i v případě, že nebylo uděleno nebo zamítnuto žádné vývozní povolení.

V širším kontextu podávání zpráv zkoumala Komise společně s koordinační skupinou proti mučení možnosti, jak tento proces rozšířit na záležitosti, jako jsou i) informace o povoleních týkajících se zprostředkovatelských služeb a technické pomoci a ii) informace o používání všeobecného vývozního povolení Unie. Koordinační skupina proti mučení rovněž projednávala možnost zahrnout do pravidelných zpráv koncového uživatele. Jeden příslušný vnitrostátní orgán vyjádřil názor, že tyto informace by měly být Komisi poskytnuty pouze na žádost v souladu s čl. 26 odst. 2.

Na základě výše uvedených skutečností Komise v rámci přípravy zprávy za rok 2019 informovala koordinační skupinu proti mučení o svém záměru aktualizovat formulář zprávy tak, aby zahrnoval širší spektrum údajů.

3.3 Přezkum nařízení (EU) 2019/125

Komise informovala koordinační skupinu proti mučení o přezkumu nařízení, jak je stanoven v článku 32. V souladu s pokyny pro zlepšování právní úpravy zveřejnila Komise v červenci 2019 plán nastiňující rozsah tohoto přezkumu, způsoby konzultací a zapojení zúčastněných stran, jakož i orientační harmonogram. Rovněž informovala koordinační skupinu proti mučení, že v rámci přezkumu (a v souladu s článkem 32 nařízení) se snaží získat informace týkající se určitých částí nařízení: sankcí uvedených v článku 33 a dodatečných vnitrostátních opatření uvedených v člancích 10 a 14.

Komise vyzvala koordinační skupinu proti mučení, aby se zapojila do přezkumu a předala jí stanoviska, připomínky, návrhy a informace o osvědčených postupech členských států, jakož i o mezerách, které mohly odhalit při každodenním provádění nařízení. Byly předloženy návrhy na vypracování pokynů k posouzení rizik nebo zavedení vhodně uzpůsobeného systému pro výměnu názorů o místech určení vývozu.

Koordinační skupina proti mučení byla rovněž vyzvána, aby zajistila větší informovanost o veřejné konzultaci a případně získala příspěvky od dalších složek svých správních útvarů.

⁶ Článek 2 Druhého opčního protokolu k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech stanoví, že země může v okamžiku ratifikace nebo přistoupení vznést výhradu, která stanoví uplatnění trestu smrti v době války (na základě odsouzení za nejzávažnější zločin vojenské povahy spáchaný během války).

⁷ Nařízení (ES) 2018/181 ze dne 18. října 2017, kterým se na seznam doplňují Dominikánská republika, Svatý Tomáš a Princův ostrov a Togo.

3.4 Aliance za obchod bez mučení

Komise poskytla informace o nejnovějším vývoji, pokud jde o Alianci za obchod bez mučení, zejména o přijetí rezoluce Valného shromáždění OSN ze dne 28. června 2019 nazvané „Obchod bez mučení: posouzení proveditelnosti, rozsahu a parametrů možných společných mezinárodních norem“⁸. Rezoluce položila základy pro budoucí činnost OSN v této oblasti. Komise prokázala své odhodlání usilovat o obchod bez mučení tím, že podporovala činnost Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva v návaznosti na provádění rezoluce.

⁸ Usnesení A/73/L.94: „Obchod bez mučení: posouzení proveditelnosti, rozsahu a parametrů možných společných mezinárodních norem“, přijaté Valným shromážděním OSN dne 28. června 2019.